

Briuselis, 2019 10 16
COM(2019) 481 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI IR TARYBAI**

Europos migracijos darbotvarkės įgyvendinimo pažangos ataskaita

1. ĮVADAS

Prieš ketverius metus Europos Sąjungai teko priimti išskirtinį iššūkį – per dvejų metų laikotarpį į prie jūros esančias jos šalis ieškodami prieglobsčio arba naujo gyvenimo, dažnai rizikuodami savo gyvybe, atvyko maždaug du milijonai žmonių, bėgančių nuo karo, politinės spaudos ar skurdo. Viduržemio jūroje vykstant žmonių tragedijoms ES ėmėsi skubių ir ryžtingų veiksmų, kad būtų išvengta žūčių jūroje. Tačiau tuo metu ES neturėjo bendros migracijos valdymo ir sienų saugumo politikos.

Greitai tapo aišku, kad šių migracijos problemų valstybės narės vienos išspręsti negali ir kad veiksmingai jas spręsti galima tik bendrais Europos sprendimais. 2015 m. gegužės mėn. Europos Komisija pristatė išsamią Europos migracijos darbotvarę, kuria buvo siekiama spręsti neatidėliotinus uždavinius ir suteikti ES priemonių, kuriomis būtų galima geriau valdyti migraciją (neteisėtą migraciją, sienas, prieglobstį ir teisėtą migraciją) vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu. Nuo tada Europos migracijos darbotvarke dirbdamos vadovaujasi Komisija, ES agentūros ir valstybės narės. Taigi buvo sukurta nauja ES migracijos infrastruktūra – nauji teisės aktai, naujos koordinavimo ir bendradarbiavimo sistemos, tiesioginė ES operatyvinė ir finansinė parama. Nors dar reikia nemažai padaryti, per pastaruosius kelerius metus padaryta pažanga neturėtų būti nuvertinta.

Svarbiausi rezultatai įgyvendinant Europos migracijos darbotvarę

- 2018 m. **neteisėto ES sienos kirtimo** atvejų sumažėjo iki 150 000 – tai mažiausias skaičius per penkerius metus. Svarbiausias sumažėjimo veiksnys – novatoriškas požiūris į partnerystę su trečiosiomis šalimis, kaip antai 2016 m. kovo mėn. **ES ir Turkijos pareiškimas**.
- ES veiksmai padeda **gelbėti gyvybes**: nuo 2015 m. jūroje išgelbėta beveik 760 000 žmonių, o Nigerio dykumoje – daugiau kaip 23 000 migrantų.
- Akivaizdu, kad didžiausią spaudimą patiriančioms valstybėms narėms ES teikia **apčiuopiamą skubią paramą**:
 - jau įsteigti **migrantų antplūdžio valdymo centrai** – veiklos pavyzdys, kaip galima greitai ir veiksmingai teikti paramą pagrindinėse vietovėse. Penki migrantų antplūdžio valdymo centrai veikia Graikijoje ir keturi Italijoje;
 - nuo krizės pradžios **ES vidaus finansavimas** migracijos ir sienų reikalams padidėjo daugiau kaip du kartus ir pasiekė daugiau kaip 10 mlrd. EUR;
 - pagal specialias schemas iš Italijos ir Graikijos **ES viduje perkelta** 34 700 asmenų. Nuo 2018 m. vasaros savanoriškai perkelti 1 103 asmenys – šią veiklą nuo 2019 m. sausio mėn. koordinuoja Komisija.
- Naujoji **Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra** padėjo valstybėms narėms apsaugoti ES išorės sienas – šiuo metu vyksta antrasis reformos etapas: didinamas agentūros pajėgumas, kad ji turėtų nuolatines 10 000 operatyvinių darbuotojų pajėgas.
- ES plačiau atvėrė teisėtus kelius asmenims, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, ir vykdo jų **perkėlimą į ES**: nuo 2015 m. perkelta daugiau kaip 63 000 asmenų.
- ES suteikė apsaugą ir paramą milijonams pabėgėlių trečiosiose šalyse:
 - pabėgėlių **Turkijoje rėmimo priemonės** rezultatai vietoje – šiuo metu Turkijoje vykdoma 90 projektų: kasdien remiama beveik 1,7 mln. pabėgėlių, statomos naujos mokyklos ir ligoninės;
 - **Europos Sąjungos regioninis patikos fondas, sukurtas reaguojant į krizę Sirijoje**, dalyvauja vykdant daugiau kaip 75 projektų, pagal kuriuos Sirijos pabėgėliams, šalies viduje perkeltiems asmenims ir priimančiosioms bendruomenėms visame regione teikiamos sveikatos priežiūros, švietimo, pragyvenimo ir socialinės bei ekonominės paramos paslaugos.
 - dirbama siekiant padėti asmenims, gyvenantiems pasibaisėtinomis sąlygomis **Libijoje**: evakuota virš 4 000 asmenų, nuo 2017 m. daugiau kaip 49 000 asmenų

padėta savanoriškai grįžti, talkinant Afrikos Sąjungos, Europos Sąjungos ir Jungtinių Tautų darbo grupei (tai novatoriškas partnerystės modelis);

- 210 projektų 26 šalyse, remiami **ES pagalbos Afrikai patikos fondo**, duoda konkrečių rezultatų, įskaitant būtiniausią paramą daugiau kaip 5 mln. pažeidžiamų asmenų.

- Ardant **neteisėto žmonių gabenimo** tinklus visuose maršrutuose, be kita ko, dirbant Nigeryje, labai sumažintas iš pietų į Libiją atvykstančių migrantų skaičius.
- Su 23 kilmės ir tranzito šalimis sudaryti oficialūs readmisijos susitarimai arba nustatyta praktinė **grįžimo ir readmisijos** tvarka, ir skatindama veiksmingą grąžinimą ES teikia papildomą paramą.

Tačiau reikia dirbti toliau. ES turi tvirtesnes savo sienų kontrolės sistemas ir dabar gali greitai suteikti reikiamą finansinę ir operatyvinę paramą spaudimą patiriančioms valstybėms narėms. Ji turi naujų galimybių padėti pažeidžiamiems asmenims ir suteikti alternatyvius, saugius ir teisėtus būdus patekti į Europą tiems, kuriems reikia apsaugos. Ji daugiau nei bet kada bendradarbiauja migracijos valdymo srityje su šalimis partnerėmis už Europos ribų. Remiantis šiais veikiančiais pagrindiniais elementais reikia tęsti darbą, kad būtų sukurta tvari sistema, užtikrinanti veiksmingą ir humanišką migracijos valdymą ir pajėgi spręsti galimas būsimas problemas, be kita to, padedant tinkamą pagrindą bendrai atsakingai ir sąžiningai valdomai Europos prieglobsčio sistemai. Todėl reikės dėti daugiau pastangų visose srityse, o migracijos klausimai politinėje darbotvarkėje ateinančiais metais išliks svarbūs.

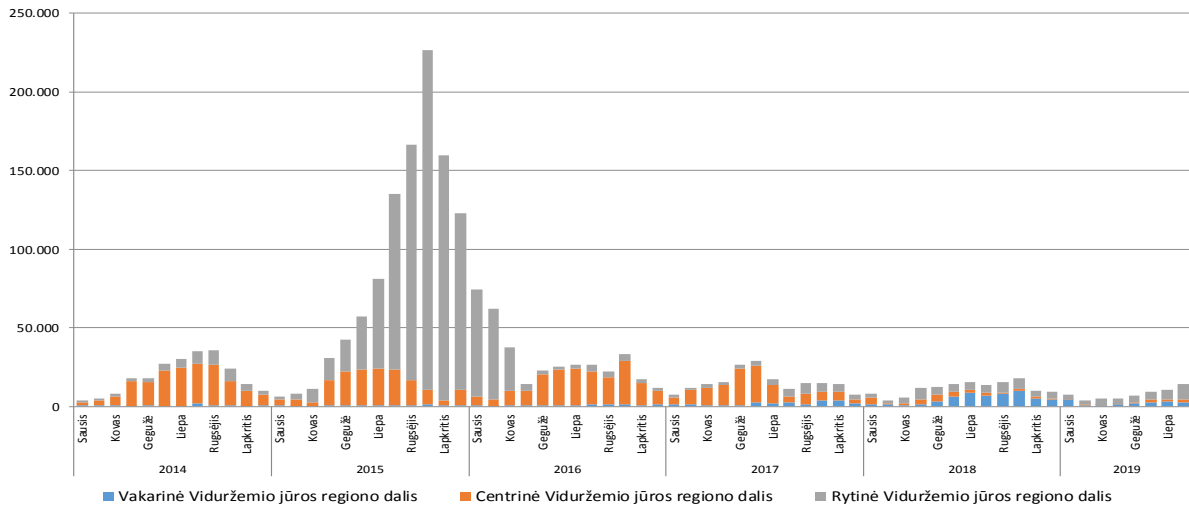
Ši ataskaita pateikiama kaip medžiaga 2019 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos posėdžio diskusijoms. Joje apžvelgiami pagrindiniai ES atsako į krizę nuo 2015 m. aspektai aptariant veiksmus, kurių ES ėmėsi po paskutinės 2019 m. kovo mėn. pateiktos pažangos ataskaitos¹. Toje ataskaitoje nurodyta keletas neatidėliotinų pagrindinių veiksmų, kurių reikia imtis siekiant įgyvendinti veiksmus visų pirma Viduržemio jūros regiono maršrutuose, taip pat pažanga tęsiant darbą, kuriuo siekiama konsoliduoti ES migracijos, sienų apsaugos ir prieglobsčio priemonių rinkinį.

2. PADĖTIS PAGRINDINIUOSE MIGRACIJOS MARŠRUTUOSE

Apskritai padėtis visuose migracijos maršrutuose pasiekė prieš krizę buvusį lygį: 2019 m. rugsėjo mėn. atvyko apie 90 % mažiau asmenų nei 2015 m. rugsėjo mėn. Tačiau padėtis tebėra nestabili. Per pirmuosius aštuonis 2019 m. mėnesius prie ES išorės sienų nustatyta apie 70 800 neleistino sienos kirtimo atvejų. Be to, nuo 2019 m. spalio 7 d. pranešta apie beveik 1 100 migrantų, kurie, kirsdami Viduržemio jūrą, žuvo arba dingo be žinios.

¹ COM(2019) 126 final.

Neteisėto sienos kirtimo atvejai trijuose pagrindiniuose maršrutuose

Spaudimas nacionalinėms *prieglobsčio* sistemoms ES+ stabilizavosi ir 2019 m. vidutiniškai siekė maždaug 54 000 prieglobsčio prašymų per mėnesį, t. y. gerokai mažiau nei piko metais (2015–2016 m. per mėnesį buvo pateikiama daugiau nei 100 000 prašymų), tačiau jis vis dar buvo didesnis nei prieš krizę².

Rytinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas

Pastaruoju metu į Graikijos salas atvykstančių asmenų skaičius labai išaugo. Nuo 2019 m. pradžios iki spalio 6 d. pabaigos užregistruota daugiau kaip 47 500 asmenų, jūra ir sausuma atvykusių į *Graikiją*, t. y. 29 % daugiau nei per tą patį 2018 m. laikotarpį. Šį padidėjimą lėmė atvykstantieji į Egėjo jūros salas – jų padaugėjo nuo birželio mėn.; 2019 m. per sausumos sieną atvykusiųjų skaičius yra 27 % mažesnis nei tuo pačiu 2018 m. laikotarpiu. Nuo ES ir Turkijos pareiškimo įsigaliojimo didžiausias mėnesinis atvykstančiųjų skaičius užregistruotas 2019 m. liepos, rugpjūčio ir rugsėjo mėn. Dėl to Egėjo jūros salose, kur padėtis tampa vis sunkesnė, sąlygos toliau blogėja – spalio 6 d. į migrantų antplūdžio valdymo centrus, kuriuose numatyta priimti ne daugiau kaip 8 000 asmenų, atvyko daugiau kaip 31 000 žmonių, nors šiais metais iš šių centrų į žemyninę dalį perkelta daugiau kaip 20 000 asmenų. Ir priešingai – į Turkiją pagal ES ir Turkijos pareiškimą grąžintų asmenų skaičius nukrito iki žemiausio lygio nuo 2016 m. Į Egėjo jūros salas atvyksta daugiausia Afganistano pilietybę turinčių asmenų, t. y. 41 % visų 2019 m. atvykusiųjų. 2019 m. iš atvykstančiųjų per sausumos sieną dominavo Turkijos piliečiai – jie sudaro tris ketvirtadalius atvykstančiųjų.

2019 m. daugiau žmonių atvyko į *Kiprą* ir šiuo metu Kiprui tenka didžiausias atvykstančiųjų skaičius vienam asmeniui Europos Sąjungoje. Rugsėjo 29 d. duomenimis, į Kipro vyriausybės kontroliuojamas teritorijas per žaliąją liniją atvyko daugiau kaip 5 700 asmenų. Užregistruotas mažesnis tiesiai iš Libano laivais atvykstančių asmenų skaičius³.

Vakarų Balkanų maršrutas

2017–2018 m. šiame maršrute sulaikytų neteisėtų migrantų skaičius sumažėjo perpus, tačiau 2019 m. Vakarų Balkanų regione neteisėto sienos kirtimo atvejų padaugėjo. Užregistruota, kad sausio–rugsėjo mėnesiais į ES neteisėtai atvyko daugiau kaip 6 600⁴ asmenų. Daugiausia jų turi Afganistano pilietybę – jie sudaro daugiau kaip pusę visų atvykusiųjų. Per pastaruosius mėnesius į Bosniją ir Hercegoviną per savaitę atvyksta iki 900 asmenų.

² ES+ – visos 28 valstybės narės, Šveicarija, Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinas.

³ Nuo rugsėjo 29 d. užregistruotas 71 asmuo.

⁴ <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/>.

Nepaisant šio padidėjusio per Vakarų Balkanų maršrutą neteisėtai atvykstančių migrantų skaičiaus, padėtis toli gražu ne tokia kaip 2015 ir 2016 m.

Centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas

Apskritai centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu neteisėtai atvyksta nedaug asmenų, nors į **Malta** atvykstančių asmenų gerokai padaugėjo – iki 2019 m. spalio 6 d. atvyko daugiau kaip 2 800 asmenų, t. y. beveik tris kartus daugiau nei per tą patį 2018 m. laikotarpį.

Nuo 2019 m. spalio 6 d. bendras į Italiją ir Malta atvykstančių asmenų skaičius yra šiek tiek mažesnis nei 11 000, t. y. jis sumažėjo daugiau kaip 52 %, palyginti su tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu. Nuo 2019 m. spalio 6 d. atvykstančiųjų į **Italiją** (šiek tiek mažiau nei 8 000 asmenų) yra maždaug dviem trečdaliais mažiau nei per tą patį 2018 m. laikotarpį. 2019 m. pagrindinė migruojančių į Italiją išvykimo šalis buvo Tunisas, po jo – Libija. Libijos pakrančių apsaugos tarnyba ir toliau jūroje sulaiko ir išgelbėja daug asmenų – pranešta, kad iki šio 2019 m. momento sulaikyta ir išgelbėta apie 7 100 asmenų (2018 m. – iš viso maždaug 15 000 asmenų). 2019 m. į Italiją daugiausia atvyko Tuniso piliečių – jie sudarė 28 % visų atvykusiųjų.

Vakarinės Viduržemio jūros regiono dalies ir Atlanto vandenyno maršrutas

2018 m., palyginti su visa ES, daugiausia asmenų neteisėtai atvyko į **Ispaniją** (beveik 64 300), tačiau nuo 2019 m. vasario mėn. per mėnesį atvykstančių asmenų skaičius, palyginti su 2018 m., labai sumažėjo. Bendras į Ispaniją atvykusių asmenų skaičius iki 2019 m. spalio mėn. pradžios buvo maždaug 23 600 asmenų, t. y. 47 % mažesnis, palyginti su tuo pačiu 2018 m. laikotarpiu. Pagrindinis veiksnys – ES ir Maroko santykių gerinimas, įskaitant didelę ES finansinę paramą sienų valdymui ir kovai su neteisėta migracija. Tai padėjo Maroko vyriausybei sustiprinti sienų kontrolę ir kovoti su neteisėtai migrantus gabenančiais asmenimis.

Iki šio 2019 m. momento Marokas yra pagrindinė į Ispaniją atvykstančių neteisėtų migrantų kilmės šalis (marokiečiai sudaro maždaug 30 % visų neteisėtų migrantų), po Maroko rikiuojasi Alžyras, Gvinėja, Malis ir Dramblio Kaulo Krantas. Didžioji dauguma į Ispaniją atvykstančių neteisėtų migrantų išvyko iš Maroko, nors neseniai padidėjo atvykstančiųjų iš Alžyro skaičius.

Prieglobsčio reikalai

Per pirmuosius devynis 2019 m. mėnesius ES+ gavo daugiau kaip 500 000 prašymų (šiek tiek daugiau palyginti su beveik 497 000 prašymų per tą patį 2018 m. laikotarpį). Iki šio 2019 m. momento pagrindinės priimančiosios šalys yra Vokietija, Prancūzija, Ispanija, Graikija ir Jungtinė Karalystė, priėmusios daugiau nei 72 % visų atvykusiųjų. 2018 m. pagrindinės kilmės šalys buvo Sirija, Afganistanas ir Irakas, o iki šio 2019 m. momento – Afganistanas, Sirija ir Venesuela. Per pirmąjį 2019 m. pusmetį ES+ buvo priimta 96 800 teigiamų sprendimų⁵. Nuo 2019 m. vasario mėn. iki liepos mėn. pirmosios instancijos priėmė teigiamus sprendimus suteikti prieglobstį dėl 34 % prašymų⁶.

Daugeliui prašymų būdinga tai, kad jie pateikiami po antrinio judėjimo, t. y. nustatyta, kad vienoje valstybėje narėje užregistruoti asmenys prašymus teikia kitoje valstybėje narėje. Nors antrinio judėjimo vertinimas šiuo metu daugiausia grindžiamas duomenimis, kurie yra susiję tik su prašymais, o ne su asmenimis (vienas asmuo galėjo teikti prašymus keliose valstybėse narėse), per 2019 m. pirmuosius devynis mėnesius duomenų bazėje EURODAC užregistruota per 280 000 atitikčių kitoje valstybėje narėje užregistruotiems duomenims. Nors pagrindinėse

⁵ Šaltinis: Eurostatas.

⁶ <https://www.easo.europa.eu/latest-asylum-trends>.

pirmojo atvykimo šalyse, kaip antai Italijoje ir Graikijoje, užregistruota daugiausia atvykusiųjų, iš tiesų pagrindinės antrinio judėjimo krypties šalys tebėra Prancūzija ir Vokietija – jose užregistruota daugiausia atitiktųjų.

3. ES PARAMA VALSTYBĖMS NARĖMS IR DARBAS PAGRINDINIULOSE MARŠRUTULOSE

• Rytinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas

2016 m. kovo mėn. ES ir Turkijos pareiškimas ir Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonė

Turkija yra svarbi ES partnerė, be kita ko, siekiant valdyti migraciją rytinėje Viduržemio jūros dalyje. Nuo 2016 m. kovo mėn. ES ir Turkijos pareiškimas labai padėjo užtikrinti, kad ES ir Turkija veiksmingai ir bendrai tvarkytų neteisėtos migracijos srautus rytinėje Viduržemio jūros dalyje. Be to, įgyvendinant Pareiškime numatytas priemones pasiekta konkrečių rezultatų – sumažėjo neteisėto ir pavojingo sienos kirtimo atvejų ir žuvusiųjų Egėjo jūroje. Nors 2019 m. antroje pusėje į Graikiją jūra ir sausuma atvykusiųjų padaugėjo, jų skaičius nepalyginamas su 2015 m. atvykusių asmenų skaičiumi. Taip pat svarbu, kad Pareiškime numatytomis priemonėmis iš esmės padidinta parama Sirijos pabėgėliams ir priimančiosioms bendruomenėms Turkijoje ir Sirijos piliečiai saugiai perkeliama iš Turkijos į Europą.

Turkija yra priėmusi daugiausia pabėgėlių pasaulyje, t. y. apie keturis milijonus žmonių⁷, o ES teikia gyvybiškai svarbią paramą žmonėms, kuriems jos reikia, šešių milijardų eurų vertės **Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės** lėšomis. Šiuo metu ES lėšomis remiama maždaug 90 vykdomų projektų, o 2020 m. bus pradėta vykdyti dar 30 projektų. Šios priemonės metodas yra naujoviškas: valstybės narės ir Turkija visapusiškai bendradarbiauja rengdamos projektus tikslinėms sritims ir supaprastintomis procedūromis paspartinamas jų įgyvendinimas⁸. Daugeliui projektų parama bus toliau teikiama iki 2024–2025 m. Priemonė greitai patenkina esminius poreikius ir akivaizdu, kad šių poreikių bus ir artimiausioje ateityje.

Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonė. Šiuo metu vykdomi pagrindiniai veiksmai

- Beveik 1,7 mln. sirų gauna parama būtiniausiems kasdieniams poreikiams.
- Daugiau nei pusei milijono pabėgėlių vaikų skiriama parama, kad jie lankytų mokyklą.
- Pasamdyta 4 500 turkų kalbos mokytojų mokyti daugiau kaip 250 000 vaikų.
- Toliau vykdoma skiepavimo programa, pagal kurią iki šiol paskiepyta 650 000 pabėgėlių kūdikių.
- Mokyklinis transportas skirtas beveik 40 000 vaikų vežti į mokyklas.
- Suteikta maždaug 1,5 mln. prenatalinių konsultacijų.
- Suteikta maždaug 8,1 mln. pirminės sveikatos priežiūros konsultacijų.
- Statoma 180 mokyklų ir įrenginėjami 179 migrantų sveikatos priežiūros centrai.

Iki šiol paskirstyta 97 % priemonės lėšų (tikimasi, kad iki 2019 m. pabaigos bus paskirstyta visą 6 mlrd. EUR sumą), iš viso išmokėta beveik 3 mlrd. EUR.⁹ Pagal projektus, kurie bus pradėti vykdyti 2020 m. pradžioje, bus teikiama nuolatinė parama, kad pabėgėliai galėtų naudotis sveikatos priežiūros ir švietimo paslaugomis, bus remiamas atliekų tvarkymo ir

⁷ UNHCR duomenimis, Turkijoje yra daugiau kaip 3,6 mln. Sirijos pabėgėlių, taip pat apie 360 000 pabėgėlių ir prieglobsčio prašytojų iš kitų šalių, daugiausia iš Afganistano, Irako ir Irano (<http://reporting.unhcr.org/node/2544?y=2019#year>).

⁸ Savo ataskaitoje dėl Pabėgėlių Turkijoje rėmimo priemonės Europos Audito Rūmai nustatė, kad sudėtingomis aplinkybėmis priemonė greitai mobilizavo lėšas: jos buvo surinktos penkis kartus greičiau nei tradicinė pagalba Turkijai pagal Pasirengimo narystei pagalbos priemonę.

⁹ Iki šiol numatyta skirti 5,8 mlrd. EUR (2,23 mlrd. EUR humanitarinė pagalba ir 3,57 mlrd. EUR nehumanitarinė pagalba): sudarytos sutartys dėl 4,2 mlrd. EUR ir išmokėta 2,57 mlrd. EUR.

vandentvarkos infrastruktūros kūrimas, padedama pabėgėliams integruotis į darbo rinką ir didinamas jų užimtumas.

Šiandien Turkijoje **migracijos spaudimas didėja**, nes visame regione padėtis tebėra nestabili. 2019 m. iki šio momento Turkijos valdžios institucijų sulaikytų neteisėtų migrantų skaičius siekia maždaug 270 000¹⁰. Visų pirma Turkijoje padidėjo neteisėtai atvykstančių ir sulaikytų Afganistano piliečių skaičius. 2019 m. gegužės mėn. Turkija paskelbė ketinanti iki metų pabaigos grąžinti į Afganistaną maždaug 100 000 Afganistano piliečių ir palaikė ryšius su Afganistano vyriausybe, kad susitartų dėl grąžinimo atvejų skaičiaus ir dažnumo. Problema, susijusi su užsitęsusiu Sirijos pabėgėlių buvimu Turkijoje, būtų problema bet kuriai šaliai ir nusipelno reikiamos paramos.

Migracijos srautų rytinės dalies maršrute klausimo sprendimas

Nuo 2016 m. ES rėmė Afganistano, Pakistano ir Irano politinį dialogą, kad būtų rasti ilgalaikiai sprendimai dėl Afganistano pabėgėlių priimančiosiose šalyse. Šią veiklą papildė 300 mln. EUR finansinė parama, skirta padėti Afganistanui, Bangladešui, Pakistanui, Iranui ir Irakui¹¹. Siekiama remti migrantus, pabėgėlius, šalies viduje priverstus migruoti asmenis ir grįžtančius asmenis, taip pat priimančiąsias bendruomenes, ir padėti valdžios institucijoms valdyti migraciją ir užtikrinti tvarią grįžtančių asmenų reintegraciją. Pavyzdžiui, Afganistane iki šiol pagalbą gavo beveik 10 000 namų ūkių, t. y. 70 000 asmenų – buvo vystomos bendruomenės, vykdomas profesinis mokymas ir skatinamos mažosios įmonės. Parama taip pat teikiama Afganistano piliečiams Irane ir Pakistane, pavyzdžiui, 45 000 afganų pabėgėlių dabar gali naudotis Irano sveikatos draudimo sistemos paslaugomis.

Nuo 2018 m. vasaros ES išplėtė savo po atvykimo teikiamą pagalbą pagal ES ir Afganistano bendrus tolesnius veiksmus migracijos klausimais ir į ją įtraukė ne tik iš ES grąžinamus asmenis, bet ir iš Turkijos grįžusius Afganistano piliečius. Nuo to laiko ES padėjo daugiau nei 15 000 iš Turkijos į Afganistaną grįžtančių asmenų, teikė psichologinę ir medicininę pagalbą, laikiną apgyvendinimą, pagalbą pinigais ir tolesnį transportavimą į galutinę paskirties vietą.

Pareiškime Turkija įsipareigojo užkirsti kelią **neteisėtoms migracijos srautų** didėjimui naujuose jūrų ar sausumos maršrutuose, o tai pasirodė sudėtinga, kaip rodo pastaruoju metu padidėjęs atvykusiųjų į Graikiją ir Kiprą, o anksčiau – prie sausumos sienos su Bulgarija ir Graikija, skaičius.

Visų naujų neteisėtų migrantų iš Graikijos **grąžinimas** į Turkiją pagal Pareiškimą visą laiką yra keblus. Pagal Pareiškimą Graikijai pavyko grąžinti tik 1 908 migrantų, šiais metais tempas sulėtėjo ir buvo grąžinta apie 100 asmenų. Tai yra pagrindinė pažangos kliūtis, taip pat susijusi su ilgai trunkančiomis prieglobsčio procedūromis, kurios šiuo metu taikomos Graikijoje. Komisija toliau remia tiek asmenų perkėlimą į ES, tiek grąžinimo spartinimą. Prieglobsčio prašymų nagrinėjimo gerinimas tiek žemyninėje šalies dalyje, tiek salose gerokai padidintų grąžinamųjų skaičių.

Sirijos pabėgėlių **perkėlimas** į ES valstybes nares pagal Pareiškimą buvo akivaizdžiai sėkmingas – nuo 2016 m. balandžio mėn. į ES perkelta daugiau kaip 25 000 asmenų, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga. Šios pastangos turėtų būti dedamos toliau, o Komisija nesiliaus teikusi paramą. Komisija paragino pradėti kartu su Turkija vykdyti savanorišką humanitarinio priėmimo programą¹², kuri padėtų aktyviau įgyvendinti ES ir Turkijos pareiškimą ir toliau parodytų ES įsipareigojimą jį įgyvendinti.

¹⁰ Remiantis Turkijos migracijos valdymo generalinio direktorato duomenimis.

¹¹ 2016 m. ir 2017 m. buvo priimtos specialios migracijos ir priverstinės migracijos Azijoje ir Artimuosiuose Rytuose priemonės.

¹² Savanoriška humanitarinio priėmimo programa – tai dar viena perkėlimo į ES programa, numatyta pagal ES ir Turkijos pareiškimą. 2017 m. Turkija ir ES valstybės narės patvirtino programos standartines veiklos

ES ir Turkijos pareiškimė taip pat numatyta daug kitų svarbių klausimų ES ir Turkijos santykių srityje. Vienas iš tolesnių pokyčių – **vizų režimo liberalizavimas**. Po kovo mėn. pateiktos ataskaitos vienas kriterijus, susijęs su dokumentų saugumu, jau įgyvendintas, dabar beliko įgyvendinti šešis iš visų 72 kriterijų. 2019 m. rugsėjo mėn. Turkija nurodė, kokių naujų veiksmų imsis, kad būtų įgyvendinti šie kriterijai. Komisija toliau ragina Turkiją dėti pastangas kuo greičiau baigti įgyvendinti visus likusius Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano kriterijus.

Norint visiškai ir nuosekliai įgyvendinti ES ir Turkijos pareiškimą, reikalingos nuolatinės pastangos ir politinis visų šalių ryžtas. Pastarojo meto politiniai santykiai parodė, kad Komisija toliau skatins šį darbą ir imsis tolesnių veiksmų bei spręs problemas, kai jų atsiras¹³. Be paramos pabėgėliams Turkijoje, ES padeda jai teikdama reguliarią pasirengimo narystei pagalbą, kad toliau didintų valdžios institucijų gebėjimą valdyti neteisėtą migraciją į Turkiją ir ES. Tai apima paramą savanoriškam grįžimui iš Turkijos ir reintegracijos programas bei integruotą sienų valdymo pagalbą. Šiuo metu vyksta Komisijos ir Turkijos diskusijos, kad šiais metais būtų susitarta dėl tolesnės tiesioginės paramos migracijos valdymui.

ES aktyviausiai reagavo į humanitarinių poreikius, kilusius dėl Sirijos krizės: 2014–2019 m. Sirijai ir visam regionui suteikta humanitarinė pagalba siekė 1,6 mlrd. EUR. Vien 2019 m. ES skyrė 170 mln. EUR gyvybiškai svarbios daugiasektorinės pagalbos pažeidžiamiems asmenims Sirijoje, kad ir kur jie būtų. 2018 m. ES humanitarinė pagalba Sirijoje pasiekė apie 9 mln. paramos gavėjų.

Europos Sąjungos regioninis patikos fondas, sukurtas reaguojant į krizę Sirijoje

ES regioninis patikos fondas, sukurtas reaguojant į krizę Sirijoje, jungia 22 valstybių narių, Turkijos ir ES biudžeto įnašus, skirtus remti priimančiąsias bendruomenes, pabėgėlius ir šalies viduje priverstus migruoti asmenis Jordanijoje, Libane, Turkijoje ir Irake. Nuo įkūrimo 2014 m. jis kito, t. y. pirmiausia teikta spartaus atgaivinimo pagalba pagrindiniams poreikiams tenkinti, paskui imta remti priimančiąsias šalis, kad tvirtėtų nacionalinės sistemos ir infrastruktūra, taip pat stiprintas pabėgėlių savarankiškumas ir atsparumas. Daugiau kaip 1,6 mlrd. EUR (daugiau kaip 75 projektų) skirta programoms, susijusioms su švietimu, pragyvenimo šaltiniais, sveikata ir socialine ir ekonomine parama. 2019 m. birželio mėn. sutarta skirti dar 100 mln. EUR paketą, skirtą aukštajam mokslui, atsparumui ir apsaugai Libane, Jordanijoje ir Irake.

Nuo Sirijos krizės pradžios 2011 m. pabėgėlių ir priimančiųjų bendruomenių rėmimo programos **Jordanijoje** ir **Libane** pasiekė beveik 4 mlrd. EUR. 2018 m. rezultatai: beveik 290 000 pabėgėlių vaikų Jordanijoje ir Libane galėjo įgyti pagrindinį išsilavinimą, 375 000 asmenų galėjo gauti sveikatos priežiūros paslaugas Libane ir beveik 143 000 pabėgėlių Jordanijoje gavo mėnesines išmokas pagrindiniams poreikiams patenkinti.

2019 m. kovo mėn. ES surengė trečiąją konferenciją „Parama Sirijos ir viso regiono ateičiai“. Tarptautinės bendruomenės ir pabėgėlius priimančios šalys dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą remti nuo konflikto nukentėjusius milijonus žmonių ir juos priėmusias šalis ir bendruomenes, įskaitant Libaną, Jordaniją ir Turkiją. Tarptautinė bendruomenė įsipareigojo 2019 m. skirti daugiau kaip 6,2 mlrd. EUR (92 % šios sumos jau skirta) ir dar 2,1 mlrd. EUR – 2020 m. ir vėliau. Daugiau kaip 80 % šių įsipareigojimų prisiėmė ES ir jos valstybės narės. Tarptautinės finansų institucijos ir paramos teikėjai taip pat paskelbė, kad suteiks 18,5 mlrd. EUR paskolų 2019 m. ir vėliau.

procedūras. ES ir Turkijos pareiškimė nustatyta, kad programa bus pradėta įgyvendinti, kai Turkijos ir ES siena nebebus neteisėtai kertama arba bent tokių atvejų nuolat bus žymiai mažiau.

¹³ Pavyzdžiui, 2019 m. spalio 3–4 d. Komisijos nario Dimitrio Avramopoulou ir Vokietijos vidaus reikalų ministro Seehoferio vizitas į Turkiją ir Graikiją.

Parama Graikijai ir Kiprui

Ankstesnėse pažangos ataskaitose pabrėžta, kad skubiai reikia daugiau pažangos **Graikijoje**. Nuo vasaros išaukę atvykstančių asmenų skaičius dar kartą parodė, kad reikia imtis veiksmų, visų pirma gerinti priėmimo sąlygas Graikijos salose, ir pagal ES ir Turkijos pareiškimą iš esmės paspartinti grąžinimo iš Graikijos tempą. Imtasi pirmųjų veiksmų priimant naujas nacionalines strategijas dėl migrantų priėmimo ir dėl nelydimų nepilnamečių, o vyriausybė taip pat įsipareigojo peržiūrėti prieglobsčio teisinės sistemos aspektus, kad būtų galima greičiau tvarkyti ir padidinti grąžinimą. Tačiau atsižvelgiant į sudėtingas sąlygas, susijusias su išaugusiu atvykstančių asmenų skaičiumi ir žiemos pradžia, veiksmų reikia imtis skubiai. Komisija ir atitinkamos ES agentūros teikia visą įmanomą paramą Graikijai, kad ji galėtų paspartinti reikiamą darbą.

ES toliau skyrė lėšų Graikijai – nuo 2015 m. skirta daugiau kaip 2,2 mlrd. EUR¹⁴. Į šią sumą įskaičiuota 2019 m. rugsėjo mėn. suteikta 8 mln. EUR suma dviem Tarptautinės migracijos organizacijos projektams, kuriais siekiama gerinti nelydimų nepilnamečių apsaugos ir priėmimo sąlygas, taip pat didinti saugą žemyninės dalies teritorijose. 2019 m. pagal JT pabėgėlių reikalų agentūros (UNHCR) įgyvendinamą Skubios paramos integracijos ir apgyvendinimo (ESTIA) programą toliau buvo apgyvendinta daugiau kaip 25 000 prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių, taip pat iš jos lėšų skirtos mėnesinės išmokos pinigais daugiau kaip 72 000 žmonių. ES taip pat finansavo Tarptautinės migracijos organizacijos ir Jungtinių Tautų vaikų fondo veiklą, kad galėtų teikti konkrečią paramą priėmimo patalpose, esančiose žemyninėje dalyje¹⁵. Svarbų vaidmenį atlieka ES agentūros, tačiau Europos prieglobsčio paramos biuro ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros veikla yra priklausoma nuo to, kiek valstybės narės skiria ekspertų. Dėl skiriamų ekspertų trūkumo nuolat trūksta ekspertų vietoje, todėl sumažėjo veiklos efektyvumas. Be to, Komisija remia įvairias šiuo metu Graikijos valdžios institucijų valdomas programas, kuriomis siekiama užpildyti esamas teisinės pagalbos, medicininės priežiūros ir vertimo spragas tiek salose, tiek žemyninėje šalies dalyje.

Nuo 2014 m. **Kiprui** skiriamas ES finansavimas pasiekė beveik 100 mln. EUR¹⁶, įskaitant daugiau kaip 4 mln. EUR skubią pagalbą. Be to, siunčiami dirbti valstybių narių ekspertai, o, padidėjus spaudimui Kiprui, reikėtų šiuos įsipareigojimus padidinti. Bendradarbiaudamas su ES, Kipras parengė išsamų veiksmų planą, kuriuo siekiama veiksmingai valdyti migraciją. Jis įgyvendinamas su finansine ir operatyvine Komisijos ir ES agentūrų parama.

Komisija toliau remia veiklą, kuria galėtų būti užtikrintas realus solidarumas taip pat ir rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje. Paprašytos pagalbos dėl asmenų **perkėlimo** iš Kipro ir Graikijos valstybės narės turi reaguoti laiku. Komisija prireikus toliau remia šias pastangas, be kita ko, teikdama finansinę paramą iš ES biudžeto, kuri gali būti suteikta valstybėms narėms, kurios vykdo savanorišką perkėlimą¹⁷.

¹⁴ Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir skubios paramos priemonės parama. Skubios paramos priemonė, kuria buvo siekiama patenkinti Graikijoje įstrigusių migrantų ir pabėgėlių humanitarinius poreikius, buvo užbaigta 2019 m. kovo mėn. Per trejus metus iš viso buvo skirta daugiau kaip 643 mln. EUR. Tam tikros veiklos, pavyzdžiui, specialių zonų nelydimiems nepilnamečiams įrengimo ir sveikatos priežiūros, finansavimas perduotas Graikijos valdžios institucijoms.

¹⁵ Įskaitant galimybę naudotis sveikatos priežiūros ir neformaliojo švietimo paslaugomis, specialias saugias zonas nelydimiems nepilnamečiams ir operatyviniams darbuotojams skirtus mokymus.

¹⁶ Beveik 40 mln. EUR iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (pavyzdžiui, priėmimo reikmėms) ir beveik 52 mln. EUR iš Vidaus saugumo fondo siekiant remti vizų politiką, sienų kontrolę ir policijos bendradarbiavimą.

¹⁷ Valstybės narės, kurios vykdo perkėlimą, galėtų gauti vienkartinę 6 000 EUR sumą vienam pareiškėjui, taikant iš dalies pakeistą Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo reglamento (EB) Nr. 516/2014 18 straipsnį.

- **Vakarų Balkanų maršrutas**

Nuo krizės pradžios 2015 m. daugiau kaip 141 mln. EUR ES paramos skirta Vakarų Balkanų šalims, kad būtų tiesiogiai sprendžiamos pabėgėlių ir migracijos krizės problemos¹⁸. Parama taip pat teikta ES agentūrų ir valstybių narių ekspertinių žinių forma, daug dėmesio skiriant ES normų ir standartų perkėlimui į nacionalinę migracijos politiką ir teisinės sistemas. Šiuo metu Serbijoje yra dislokuoti 48 sienos apsaugos pareigūnai iš ES, o Šiaurės Makedonijoje – 146. Nors tai padėjo stiprinti migracijos, prieglobsčio ir sienų valdymo sistemas, nacionaliniai administraciniai gebėjimai tebėra riboti ir dažnai sunku susidoroti su naujų migracijos srautų problema.

Bosnijoje ir Hercegovinoje atvykstančių asmenų skaičių labai išaugo. Remiantis skaičiavimais, nuo 2018 m. sausio mėn. į šalį atvyko daugiau kaip 45 000 pabėgėlių ir migrantų. Dėl to atsirado rimtų sunkumų – iki šiol oficialiuose centruose apgyvendinta maždaug 3 300 asmenų. Nuo 2018 m. Komisija bendradarbiauja su humanitariniais partneriais ir valdžios institucijomis, kad patenkintų pagrindinius pabėgėlių ir migrantų poreikius ir padėtų šaliai stiprinti migracijos valdymo gebėjimus: skirtas papildomas 34 mln. EUR ES finansavimas. Šiomis lėšomis remiami laikini priėmimo centrai, maisto prieinamumas, pagrindinės paslaugos ir pažeidžiamiausių asmenų apsauga, t. y. naudą gauna daugiau kaip 3 500 žmonių.

Artėjant žiemai Bosnijos ir Hercegovinos valdžios institucijos turi nedelsdamos rasti tinkamas apgyvendinimo patalpas šalyje įstrigusiems pabėgėliams ir migrantams. ES yra pasirengusi padėti finansuoti šias papildomas patalpas, jei jos atitiks tarptautiniu mastu pripažintus standartus, ir remti labiausiai paveiktas vietos bendruomenes.

- **Centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas**

Libija ir skubaus tranzito mechanizmai

Padėtis **Libijoje** tebekelia didelį susirūpinimą. Afrikos Sąjungos, Europos Sąjungos ir Jungtinių Tautų darbo grupė parengė ES veiksmus, kuriais siekiama apsaugoti priverstinius Libijos migrantus šalies viduje, pabėgėlius ir migrantus. 2019 m. balandžio mėn. Tripolyje ir jo apylinkėse kilus smurtiniams konfliktams darbo grupė padėjo greičiau evakuoti pabėgėlius ir migrantus iš sulaikymo centrų netoli fronto linijos ir, jei buvo įmanoma, padėjo jiems rasti saugų prieglobstį už Libijos ribų.

Konflikto metu Tripolyje ir jo apylinkėse žuvo ir buvo sužeista šimtai civilių, daugiau kaip 150 000 asmenų buvo priversti palikti namus. Nuo to laiko ilgalaikis ugnies nutraukimas nebuvo užtikrintas ir nepaisant to, kad imtasi politinio sureguliojimo priemonių, padėtis išlieka nestabili.

Konfliktas ypač paveikė migrantus ir pabėgėlius, visų pirma beveik 3 300 asmenų, esančių sulaikymo centruose nuo konfliktų nukentėjusiose vietovėse. Vienas iš šių centrų – Tadžūros sulaikymo centras – nukentėjo dėl oro antpuolių, kurių metu žuvo daugiau kaip 50 žmonių. Kai 482 likę pabėgėliai ir migrantai buvo paleisti, jie ieškojo prieglobsčio Tripolyje esančiame **UNHCR susirinkimo ir išvykimo centre**. Kadangi atvykstančių asmenų skaičius padidėjo, įprastiniai centro pajėgumai viršijami ir iš sulaikymo centrų į šį centrą nebeįmanoma perkelti didelio skaičiaus pažeidžiamų asmenų.

Nepaisant sudėtingos saugumo padėties, ES plataus masto bendradarbiavimo programos Libijoje (iš viso 467 mln. EUR) tęsiamos, o liepos mėn. ES pagalbos Afrikai patikos fondas

¹⁸ Be to, nuo 2007 m. Vakarų Balkanų partneriams migracijos reikmėms pagal nuolatinę finansinę paramą pagal Pasirengimo narystei pagalbos priemonę skirta 216,1 mln. EUR.

priėmė naujas programas¹⁹. ES *parama pažeidžiamiesiems asmenims*, nukentėjusiems nuo konflikto, pradėta teikti sparčiau. Tai apima tiesioginę skubią pagalbą ir apsaugą, pvz., medicininę pagalbą arba psichologinę ir socialinę pagalbą, be kita ko, Libijos išlaipinimo vietose ir sulaikymo centruose, jei į juos įmanoma patekti. Teikiant skubią pagalbą pabėgėliams ir pažeidžiamiesiems migrantams buvo paskirstyta maždaug 185 000 nemaisto produktų ir higienos rinkinių. Taip pat jiems teikta medicininė pagalba. Rugsėjo pabaigoje į Tripolį galėjo grįžti pagrindinė ES integruoto sienų valdymo pagalbos misija Libijoje, kuri vykdė operacijas iš Tuniso.

Evakuojamas iš Libijos yra gyvybiškai svarbus. Nuo 2017 m. rugsėjo mėn. buvo evakuoti 4 000 žmonių, 3 000 iš jų – pagal ES finansuojamą UNHCR *skubaus tranzito mechanizmą* Nigerijoje. Ši evakuacija pagal skubaus tranzito mechanizmą taip pat buvo papildyta tiesiogine evakuacija į Italiją (808 asmenys) ir į skubaus tranzito centrą Rumunijoje (303 asmenys). Iš visų į Nigerį evakuotų asmenų iki šiol į ES buvo perkelti 1 856 asmenys²⁰. Šiuo metu į centrą Nigerijoje papildomai perkeliama pagal naują skubaus perkėlimo mechanizmą Ruandoje, o Ruanda kol kas sutiko bet kuriuo metu priimti ne daugiau kaip 500 žmonių. Pastarosiomis savaitėmis į Ruandą evakuota beveik 200 žmonių, tačiau per ateinančius mėnesius planuojama evakuoti daugiau žmonių. Šiuo metu baigiama rengti naują ES paramos skubaus perkėlimo mechanizmui Ruandoje paketą.

Be to, Nigerio valdžios institucijos sumažino pagal skubaus perkėlimo mechanizmą atliekamų operacijų viršutinę ribą iki jos ankstesnio lygio, todėl pagal jį nėra galimybės iki metų pabaigos vykdyti evakuaciją. Pagrindinė tokio veiksmo priežastis – lėtas perkėlimo į ES tempas. Todėl labai svarbu, kad valstybės narės padidintų perkėlimo iš vietovių, į kurias žmonės perkelti pagal skubaus perkėlimo mechanizmą, mastą ir tempą.

Kita svarbi priemonė – ES bendradarbiavimas *savanoriško grįžimo* srityje. Nuo 2015 m. lapkričio mėn. vykdamas bendrus veiksmus su Tarptautine migracijos organizacija iš esmės prisidėta prie daugiau kaip 49 000 migrantų iš Libijos grįžimo²¹, o po atvykimo suteikta reintegracijos pagalba daugiau nei 76 000 sugrįžusių asmenų jų kilmės šalyse. Šis darbas padėjo išgelbėti daugiau kaip 23 000 migrantų Nigerio dykumoje.

Šioms nuolatinėms problemoms spręsti Afrikos Sąjungos, Europos Sąjungos ir Jungtinių Tautų darbo grupė, kurios tikslas – spręsti su migrantų ir pabėgėlių padėtimi Libijoje susijusius klausimus, surengė politinio lygmens susitikimą JT Generalinėje Asamblėjoje ir nustatė keletą bendrų prioritetų tolesniems veiksams²². Šie prioritetai apima paramą priverstiniai migrantams Libijoje ir Tarptautinės migracijos organizacijos registravimo pastangas, taip pat tolesnes evakuacijos galimybes ir spaudimą, kad būtų panaikinta dabartinė savavališko sulaikymo sistema. Tarp kitų temų – geresnės reintegracijos priemonės ir informavimas siekiant užkirsti kelią pavojaus kelionėms.

¹⁹ Šios programos sustiprins vykdomus veiksmus, kuriais siekiama apsaugoti pabėgėlius ir pažeidžiamus migrantus, ypač Libijoje, ir teikti jiems pagalbą, gerinti Libijos piliečių gyvenimo sąlygas ir didinti atsparumą, skatinti ekonomines galimybes, darbo jėgos migraciją ir judumą Šiaurės Afrikos šalyse.

²⁰ Belgija, Kanada, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Italija, Nyderlandai, Norvegija, Švedija, Šveicarija, Jungtinė Karalystė ir Jungtinės Valstijos asmenys perkėlė iš Libijos ir iš vietovių, į kurias žmonės buvo perkelti pagal skubaus tranzito mechanizmą.

²¹ Prie šio skaičiaus pridėjus iš Libijos, Nigerio, Malio, Mauritanijos ir Džibučio savanoriškai grįžtančius asmenis, grįžo daugiau kaip 61 000 asmenų.

²² Bendrą pranešimą spaudai galima rasti https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/67915/joint-press-release-meeting-joint-au-eu-un-taskforce-address-migrant-and-refugee-situation_en.

Parama Italijai ir Maltai

Nuo 2014 m. **Italija** gavo beveik 1 mlrd. EUR vertės ES finansavimą prieglobsčio, migracijos, saugumo ir sienų valdymo sritims finansuoti²³. 2019 m. liepos mėn. ES Italijos vidaus reikalų ministerijai ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biurui (UNHCR) skyrė 0,7 mln. EUR skubią pagalbą, kad paremtų humanitarinį maždaug 450 asmenų evakavimą iš Libijos ir Nigerio į Italiją. Kitas nesenas pavyzdys – 30 mln. EUR vertės projektas penkiuose Italijos regionuose siekiant spręsti migrantų darbo žemės ūkyje išnaudojimo klausimą ir padėti integruoti migrantus į įprastą darbo rinką. Be to, ES agentūros ir valstybės narės teikė paramą ir žinių forma – 2019 m. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra delegavo 144 ekspertus, o Europos prieglobsčio paramos biuras – 180. Jų žinios lieka svarbiu ES indėliu į migracijos valdymą ir pasirengimą jai centrinės Viduržemio jūros regiono šalyse, todėl valstybės narės turi deleguoti pakankamai šių ekspertų.

Nuo 2014 m. finansinė parama **Malta** viršijo 105 mln. EUR²⁴. Didžiausia ES parama Maltai skirta išlaipintų migrantų ir pabėgėlių perkėlimui palengvinti, o Tarptautinei migracijos organizacijai suteikta skubi beveik 0,5 mln. EUR pagalba, kad ji padėtų Maltai perkelti 500 asmenų.

Su išlaipinimu susijusi laikina tvarka

Kovo mėn. Komisijos pažangos ataskaitoje pabrėžta, kad reikia rasti struktūriškesnę laikiną su išlaipinimu po paieškos ir gelbėjimo operacijų susijusį sprendimą.

Išlaipinimo, įskaitant iš NVO laivų, atvejai centrinėje Viduržemio jūros regiono dalyje aiškiai parodė, kad būtina rasti europinius tvaraus požiūrio į migracijos valdymą sprendimus, grindžiamus solidarumu, bendra atsakomybe ir pagarba pagrindinėms teisėms. Valstybių narių prašymu Komisija visus metus koordinavo *ad hoc* perkėlimo į kitas valstybes nares veiksmus²⁵. Tai, kad Komisija aktyviai koordinavo veiksmus po išlaipinimo, taip pat padėjo sudaryti geresnes išlaipinimo sąlygas. Šios Komisijos koordinuojamos pastangos buvo paremtos savanoriškai sutikusių priimančiųjų valstybių narių²⁶ solidarumo pastangomis, taip pat ES agentūrų, ypač Europos prieglobsčio paramos biuro, parama. ES finansavimas taip pat padėjo valstybėms narėms spręsti *ad hoc* išlaipinimo problemas ir nustatyti tinkamas migrantų dokumentų tvarkymo ir perkėlimo procedūras.

Be to, kol reformuojant Europos prieglobsčio sistemą bus pasiektas susitarimas dėl ilgalaikės tvarios sistemos, Komisija aktyviai ragina parengti laikiną išlaipinimo tvarką ir remia šį darbą. Remiantis valstybių narių diskusijomis, birželio mėn. buvo pristatytas pirmininkaujančios valstybės narės darbinis dokumentas dėl laikinos išlaipinimo tvarkos gairių. Liepos mėn. Helsinkyje ir Paryžiuje vykusiose diskusijose pasirengta rugsėjo 23 d. ministrų susitikimui Maltoje. Jame dalyvavo Italijos, Prancūzijos, Maltos ir Vokietijos ministrai, Tarybai pirmininkaujanti Suomija ir Komisija. Susitikimo metu buvo apibrėžta nuspėjama ir struktūriška tvarka. Šis klausimas buvo aptartas su visomis valstybėmis narėmis spalio 8 d. vykusiame Vidaus reikalų tarybos posėdyje, kuriame Komisija ragino kuo daugiau valstybių narių prisijungti prie šios solidarios veiklos. Po konstruktyvių ministrų diskusijų Komisija surengė technines diskusijas su perkėlimo veiklą vykdančiomis valstybėmis

²³ Iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir Vidaus saugumo fondo, įskaitant 275 mln. EUR skubios pagalbos.

²⁴ Ši suma apima 21 mln. EUR sumą iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir 84 mln. EUR pagal Vidaus saugumo fondo 2014–2020 m. nacionalines programas.

²⁵ Spalio 7 d. duomenimis, Komisijos koordinuotais 14 išlaipinimo atvejų dalyvaujančios valstybės narės įsipareigojo persikirstyti 1 187 migrantų. Iš jų 368 jau perkelti.

²⁶ Nuo 2018 m. Belgija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Airija, Italija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, Bulgarija ir Ispanija dalyvavo bent viename iš *ad hoc* perkėlimų. Be to, dalyvavo ir Norvegija.

narėmis, kad aptartų esamą praktiką ir darbo eigą, kuri taikoma vykdant Komisijos koordinuojamus ir ES agentūrų remiamus savanoriško perkėlimo veiksmus. Komisija ir toliau pasiryžusi bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis siekti tvaraus sprendimo dėl išlaipinimo po paieškos ir gelbėjimo Viduržemio jūroje.

Tokia laikina tvarka rodo, kad valstybės narės yra pasirengusios siekti realaus solidarumo. Ji galėtų tapti pavyzdžiu sprendžiant migrantų srautų problemas kitose Viduržemio jūros dalyse.

- **Vakarinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutas**

Parama Marokui

Per pastaruosius metus **Marokas** patyrė didelį migracijos spaudimą kaip tranzito ir paskirties šalis. Siekiant padėti Marokui spręsti šią problemą šiuo metu ES bendradarbiavimo migracijos srityje portfelio suma siekia 238 mln. EUR, įskaitant paramą iš ES pagalbos Afrikai patikos fondo. Šios paramos lėšomis, glaudžiai bendradarbiaujant su Ispanija, pavyko sumažinti per vakarinį Viduržemio jūros regioną atvykstančių migrantų skaičių, spręsti neteisėtos migracijos problemą ir ardyti nusikaltėlių tinklus, taip pat remti pažeidžiamus asmenis. ES paramos tikslas – stiprinti Maroko gebėjimą valdyti srautus savo teritorijoje ir iš jos, pavyzdžiui, pagal Maroko nacionalinę migracijos ir prieglobsčio strategiją, taip pat teikiant institucinę paramą migracijos valdymo, gebėjimų stiprinimo ir sienų valdymo srityse. Pažeidžiamiesiems migrantams ir pabėgėliams suteikta apsauga ir galimybė gauti teisinę pagalbą, ypatingą dėmesį skiriant nelydimų nepilnamečių teisėms; taip pat finansuojamas savanoriškas grįžimas ir reintegracija. Be to, Marokas yra svarbus partneris plėtojant teisėtą migraciją, įgyvendinant bandomąsias schemas, pagal kurias kvalifikuotos darbo jėgos mokymas Maroke gali būti susietas su darbo jėgos poreikiais valstybėse narėse. Vykdant dabartines programas sukaupta patirtis padės kurti naujas programas – tai bus platesnio masto santykių migracijos klausimais dalis ilguoju laikotarpiu.

14-jame ES ir Maroko asociacijos tarybos susitikime, kuris yra svarbus žingsnis siekiant atnaujinti Maroko ir ES santykius, buvo numatyta, kad judumas ir migracija – viena iš pagrindinių būsimo bendradarbiavimo sričių. Be to, pagerėjus dvišaliam klimatui, atnaujintas dialogas dėl migracijos ir judumo pagal susitarimą dėl partnerystės judumo srityje. Šis dialogas buvo paremtas neseniai įvykusiais aukšto lygio susitikimais ir ekspertų ryšiais tiek Briuselyje, tiek Maroke.

Parama Ispanijai

Ispanija yra viena iš pagrindinių Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo ir Vidaus saugumo fondo nacionalinių programų naudos gavėjų. 2014–2020 m. jai iš viso skirta 737 mln. EUR. Finansavimo prioritetai apima Prieglobsčio tarnybos ir priėmimo sistemos stiprinimą, kitų šalių piliečių integraciją, gausesnės įrangos ir didesnių pajėgų dislokavimą pasienyje ir grąžinimą. Be to, nuo 2018 m. skirta daugiau kaip 42 mln. EUR skubios paramos siekiant padėti nacionalinėms valdžios institucijoms valdyti migracijos srautą pietinėje pakrantėje, be kita ko, naujiems vietos registracijos centrams, ir stiprinti civilinę gvardiją ir policiją, taip pat siekiant teikti paramą kitiems atvykusiems migrantams. Be to, 2019 m. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra skyrė 240 ekspertų.

- **Pagrindinių neteisėtos migracijos priežasčių šalinimas**

Vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu būtina bendradarbiauti su šalimis partnerėmis siekiant stiprinti atsparumą ir stabilumą, kurti darbo vietas ir galimybes migrantams ir pabėgėliams, taip pat priimančiosioms bendruomenėms.

Šiaurės Afrikoje vykdant programas buvo siekiama ir plėtoti socialinę infrastruktūrą, ir plėsti ekonomines galimybes. Pavyzdžiui, dvi bendruomenės stabilizavimo programos daugiau kaip 50 Libijos savivaldybių padėjo pasiekti, kad daugiau kaip 1,7 mln. žmonių galėtų naudotis

pagrindinėmis paslaugomis, ir padėjo 2 500 jaunų verslininkų pasinaudoti profesinio mokymo programomis. Tunise ES investavo daugiau kaip 200 mln. EUR į programas, kuriomis remiamas darbo vietų kūrimas ir ekonominė plėtra: daugiau kaip 60 000 jaunuolių gavo mikropaskolas, kad galėtų vykdyti smulkųjį verslą. Vykdydama dvišalį bendradarbiavimą su Maroku, ES nuo 2014 m. suteikė 1 mlrd. EUR paramos ir taip padėjo kurti darbo vietas ir gerinti verslo aplinką²⁷.

Somalia pusiasalyje ir Sahelyje bei Čado ežero regione daugiausia dėmesio skiriama ekonominėms ir užimtumo galimybėms, taip pat bendruomenių atsparumui, valdymo klausimams ir geresniam migracijos valdymui. Vykdamas Sahelio ir Čado ežero regiono paprogramę daug dėmesio skirta kovai su neteisėtu žmonių gabenimu ir saugumui. Daugelis Somalio pusiasalio programų buvo skirtos reaguoti į didelį pabėgėlių ir priverstinių migrantų šalies viduje skaičių regione; 2019 m. gegužės mėn. patvirtintos naujos programos, įskaitant paramą sveikatos priežiūrai ir švietimui Pietų Sudane, paramą pažeidžiamoms bendruomenėms ir priverstiniais migrantams Sudane, Etiopijoje ir Didžiųjų ežerų regione.

Vienas veikimo Azijoje pavyzdžių yra papildoma 27 mln. EUR programa **Afganistanui**: siekiama sudaryti ekonomines galimybes miestuose, į kuriuos atvyksta daug priverstinai migruojančių asmenų.

Naudojantis ES **Išorės investicijų planu** bus vis labiau remiami Užsachario Afrikos ir ES kaimyninių šalių pragyvenimo šaltiniai ir ekonomika, taip padedant šalinti pagrindines neteisėtos migracijos priežastis. Iki šiol skirta daugiau kaip 4 mlrd. EUR Plano lėšų (1,54 mlrd. EUR 28 garantijų programoms ir 2,6 mlrd. EUR 121 patvirtintiems derinimo²⁸ projektams). Garantijos turėtų padėti pritraukti iki 17,5 mlrd. EUR investicijų tokiomis kryptimis kaip labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių galimybės gauti finansavimą, energetika ir jungtys, miestai, žemės ūkis ir skaitmeninė ekonomika. Tikimasi, kad pagal patvirtintus derinimo projektus bus pritraukta beveik 24 mlrd. EUR, o iki 2020 m. turėtų būti pasiektas Plano tikslas pritraukti iš viso daugiau kaip 44 mlrd. EUR investicijų.

ES pagalbos Afrikai patikos fondas

2015 m. įsteigtas patikos fondas parėmė gyvybės gelbstintį evakavimą, gerino migracijos valdymą, padėjo kovoti su neteisėto žmonių gabenimo tinklais ir šalino pagrindines neteisėtos migracijos priežastis 26 Afrikos šalyse. Fondo lėšos iš viso siekė apie 4,5 mlrd. EUR, iš kurių maždaug 4 mlrd. EUR skyrė ES fondai, o 528 mln. EUR – valstybės narės, Šveicarija ir Norvegija. Paaiškėjo, kad Patikos fondas yra lanksti priemonė, leidžianti greitai reaguoti į naujus poreikius. Iki šiol patvirtinta 210 programų.

Pagrindiniai iki šiol Patikos fondo remti veiksmai:

- pagalba žmonėms, kad jie galėtų išvykti iš Libijos: maždaug 49 000 asmenų gavo paramą, kad galėtų savanoriškai grįžti, ir evakuota daugiau kaip 4 000 asmenų;
- parama Libijai, Marokui ir Tunisui, kad jos galėtų valdyti migraciją kovodamos su neteisėta migracija, prekyba žmonėmis ir neteisėtu migrantų gabenimu;
- Gambijoje 25 000 asmenų pasinaudojo programa, kurioje daugiausia dėmesio skiriama socialinei sanglaudai ir užimtumui atsinaujinančiosios energijos, ekologinio turizmo ir šiuolaikinio žemės ūkio srityse;
- programa Dramblio Kaulo Krante, dėl kurios diskutuojama su valdžios institucijomis, padės modernizuoti civilinės metrikacijos sistemą ir padės įdiegti nacionalinę saugią civilinės metrikacijos sistemą;

²⁷ Pasaulio banko verslo aplinkos indekse „Doing business“ Marokas pakilo iš 128 vietos (2010 m.) į 60-ąją (2018 m.).

²⁸ *Garantijomis* siekiama pritraukti papildomų lėšų, visų pirma iš privačiojo sektoriaus, nes jos mažina privačiųjų investicijų riziką ir padengia dalį nuostolių, kurias gali patirti finansuotojai ir investuotojai. *Derinimas* – tai dotacijos lėšų siejimas su kitais komerciškesniais finansavimo šaltiniais.

- Somalio pusiasalyje parama teikta užtikrinant apsirūpinimo maistu saugumą (daugiau kaip 300 000 žmonių pasinaudojo parama, kad galėtų išlaikyti gyvulius) ir padedant įsidarbinti (daugiau kaip 30 000 žmonių mokymdamiesi įgijo profesinių įgūdžių);
- įgyvendinant programą Pietų Sudane daugiau kaip 28 000 pradinį mokyklų mokytojų, dirbančių beveik 2 500 mokyklų, gavo darbo užmokesčio priedą, skatinantį tęsti šį darbą ir dažniau lankytis mokykloje taip padedant išlaikyti vaikus mokykloje.

Taigi Patikos fondas galėjo patenkinti daugelį būtiniausių poreikių. Visų trijų Fondo paprogramių (Šiaurės Afrikos, Somalio pusiasalio, Sahelio ir Čado ežero) lėšos šių metų pabaigoje ims sėkti. Todėl, siekiant tęsti šias labai aktualias programas, labai svarbu bus papildyti patikos fondą 2020 metams. Jam būtinai reikės valstybių narių įnašų, todėl Komisija nustatys konkrečius poreikius.

• ES pastangos padėti pabėgėliams ir migrantams visame pasaulyje

Parama pabėgėliams, migrantams ir priverstiniam migrantams šalies viduje yra vienas iš pagrindinių visame pasaulyje vykdomos ES humanitarinės ir vystymąsi remiančios veiklos rezultatų. Tai tiesioginė pagalba stokojantiems asmenims, solidarumas su priimančiųjų šalių pastangomis ir didesnis migracijos srautų stabilumas. Ne vien tik Turkijoje, bet ir visame pasaulyje yra daug pavyzdžių, kai ES teikia skubią tiesioginę pagalbą pabėgėliams.

Krizė **Venesueloje** sukėlė didžiulę priverstinę migraciją – šalį palieka daugiau kaip 4 mln. žmonių. ES skyrė beveik 150 mln. EUR ir Venesueloje, ir už jos ribų. Šiame regione pagalba ekstremaliosios situacijos atveju buvo suteikta daugiau nei 1,3 mln. žmonių, atskirai teikiant paramą priimančiųjų šalių pajėgumams ir švietimo reikmėms. 2019 m. spalio mėn. Briuselyje įvyksianti konferencija suteiks tarptautinei bendruomenei galimybę toliau remti regiono šalis, priimančias Venesuelos pabėgėlius²⁹.

Somalio pusiasalyje yra penktadalis pasaulio pabėgėlių ir priverstinių migrantų. ES parama pastaraisiais metais buvo nukreipta į šį regioną. Šiais metais vykdomi nauji projektai, pavyzdžiui, remiami pabėgėliai Etiopijoje, Sudane ir Pietų Sudane, taip pat skirta daugiau kaip 67 mln. EUR tiesioginės humanitarinės pagalbos.

2019 m. rugpjūčio mėn. sukako dveji metai nuo **rohinjų** pabėgėlių masinio antplūdžio iš Mianmaro į Bangladešą. Beveik milijonas Bangladešo pabėgėlių rohinjų visiškai priklauso nuo humanitarinės pagalbos. Nuo 2017 m. šiai krizei įveikti skirtas ES finansavimas pasiekė beveik 140 mln. EUR: daugiausia dėmesio skiriama būtiniausiems pabėgėlių ir juos priimančių bendruomenių poreikiams vis labiau taikant vystymosi modelį ir atsižvelgiant į specifinę stichinių nelaimių riziką.

4. KOVA SU NETEISĖTU MIGRANTŲ GABENIMU, GRAŽINIMO IR READMISIJOS GERINIMAS

• Kova su neteisėtu migrantų gabenimu

ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų plano ir 2018 m. gruodžio mėn. Tarybos priimto papildomų operatyvinių priemonių rinkinio įgyvendinimas³⁰ toliau padėjo kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu tiek ES, tiek už jos ribų.

Veiksmų koordinavimo centro vaidmenį šiuo metu efektyviai atlieka Europolo **Europos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu centras**. Pagrindinė jo užduotis – teikti paramą

²⁹ Konferenciją spalio 28–29 d. kartu rengia ES, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras ir Tarptautinė migracijos organizacija.

³⁰ <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2018/12/06/migrant-smuggling-council-approves-a-set-of-measures-to-fight-smuggling-networks/>

polijijos ir sienos apsaugos institucijoms koordinuojant labai sudėtingas tarpvalstybines kovos su neteisėtu gabenimu operacijas. 2019 m. liepos mėn. centre įsteigta Jungtinė ryšių neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis srityje palaikymo darbo grupė, kad vykdančias bendrus tyrimus ES valstybių narių ryšių palaikymo pareigūnai galėtų dar glaudžiau bendradarbiauti. Per pirmuosius devynis 2019 m. mėnesius centras suteikė paramą per 7 jungtinių ir bendrų operacijų dienas, per kurias sulaikyti 474 asmenys ir pradėtos 75 prioritetinės baudžiamosios bylos. Be to, Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra rengia bendrą mokymų programą. 2019 m. spalio 1 d. surengtas antrasis Komisijos tarnybų ir pilietinės visuomenės organizacijų susitikimas, kurio metu aptarti ES teisės aktų dėl neteisėto migrantų gabenimo įgyvendinimo vietoje klausimai³¹.

Norint užkirsti kelią neteisėtam migrantų gabenimui toliau labai svarbu glaudžiai **bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis**. Viena pastangų šia linkme – informuotumo didinimo kampanijos, kurioms iki šiol skirta per 27 mln. EUR parama, ir rengiama nauja programa³². Šioje veikloje dalyvauja diasporos bendruomenės, pavyzdžiui, Senegalo diaspora, keliose ES valstybėse narėse³³. Europos migracijos tinkle suburta informavimo ir informuotumo didinimo kampanijų klausimams skirta darbo grupė, kurioje valstybės narės, ES institucijos ir tarptautinės organizacijos keičiasi geriausia praktika ir užtikrina glaudesnę bendradarbiavimą.

Šį darbą papildo teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas kovojant su tinklais, vykdančiais neteisėtą migrantų gabenimą, ir pasinaudojant **bendros operatyvinės partnerystės** ryšiais. Nigeryje jungtinės tyrimų grupės, kurioje dirba Nigerio, Prancūzijos ir Ispanijos institucijų atstovai, pastangomis iki šiol iškeltos 202 teisminės bylos. Senegalas ir Gvinėja netrukus pradės įgyvendinti du kovos su neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis projektus. Senegale daugiausia dėmesio skiriama ministerijų ir agentūrų bendradarbiavimui. Gvinėjoje įgyvendinant projektą taip pat bus susitelkta į sienų valdymą ir kelionės dokumentus. Kita svarbi priemonė – ES bendradarbiavimas su Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuru. Neseniai pradėta įgyvendinti ES pagalbos Afrikai patikos fondo regioninė programa, kuria siekiama padėti išardyti Šiaurės Afrikoje veikiančius nusikalstamus tinklus, užsiimančius ir neteisėtu migrantų gabenimu, ir prekyba žmonėmis.

Kova su neteisėtu migrantų gabenimu taip pat yra svarbi **bendros saugumo ir gynybos politikos misijų ir operacijų**, tokių kaip operacija SOPHIA (EUNAVFOR MED) ir ES integruoto sienų valdymo pagalbos misija Libijoje (EUBAM Libya), kryptis. Operacijos SOPHIA informacijos nusikalstamumo srityje padalinys labai padėjo gerinti bendrą įsitraukusių ES agentūrų ir pačios operacijos SOPHIA vykdytojų supratimą apie padėtį, kurioje vykdoma veikla. Nors tolesnis operacijos įgaliojimų pratęsimas iki 2020 m. kovo 31 d. būtų sveikintinas, 2019 m. kovo mėn. laikinai sustabdžius operacijos jūrų laivyno išteklių dislokavimą nukentėjo jos pajėgumas visapusiškai vykdyti įgaliojimus. Misija EUBAM Libya vykdoma bendradarbiaujant su Libijos teismų sistema ir koordinavimo mechanizmais, visų pirma siekiant tenkinti šalies sienų kontrolės poreikius, kad būtų suardyti organizuoti nusikaltėlių, įskaitant neteisėtai migrantus gabenančius asmenis, tinklai.

• Grąžinimas ir readmisija

Remiantis Eurostatui pateiktais duomenimis, 2018 m. buvo nurodyta išvykti 478 155 neteisėtai ES apsistojusiems asmenims, o 170 380 asmenų realiai sugrąžinti į trečiąją šalį. Tai reiškia, kad 2018 m. grąžinamų asmenų procentinė dalis siekė 36 proc. Tai šiek tiek mažiau

³¹ Atsižvelgdama į Padėjų teisės aktų rinkinio vertinimą (SWD(2017)120) Komisija įsipareigojo bendradarbiauti su susijusiais suinteresuotaisiais subjektais įgyvendinant teisės aktus, visų pirma su humanitarinės pagalbos migrantams nekriminalizavimu susijusiais klausimais.

³² Kvietimas teikti pasiūlymus paskelbtas: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/amif-2019-ag-call-04>.

³³ Belgijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Graikijoje, Italijoje, Maltoje, Portugalijoje.

negu 2017 m., kai sugrąžintų asmenų procentinė dalis sudarė 37 proc.³⁴.³⁵ Į kai kurias šalis, į kurias nusprendžiama grąžinti daug jų piliečių³⁶, sugrąžinama labai nedaug asmenų, pavyzdžiui, 1,7 proc. į Malį ir 2,8 proc. į Gvinėją.

Grąžinimo ir readmisijos srityje reikia dirbti daugiau

23 ***galiojantys readmisijos susitarimai ir sutartys***³⁷ (kuriuos įgyvendinant taikomos ES finansuojamos atvejų valdymo priemonės, vykdomi trečiųjų šalių gebėjimų stiprinimo projektai ir ryšių palaikymo pareigūnai keičiasi informacija) padeda užtikrinti geresnį bendradarbiavimo lygį ir veiksmingesnius operatyvinius srautus. Plėtojant santykius su partneriais, svarstomi kiti susitarimai ir sutartys. Tačiau su grąžinamų asmenų skaičiumi susiję rezultatai vis dar nuvilia.

Siekiant grąžinti daugiau asmenų reikia papildomų pastangų tiek valstybėse narėse, tiek santykiuose su trečiosiomis šalimis. Visų pirma, ***valstybių narių grąžinimo sistemos*** turi būti pritaikytos taip, kad būtų galima rasti ir veiksmingai sugrąžinti įpareigotus iš šalies išvykti asmenis. Be kita ko, svarbu aktyviai stebėti, kokia yra trečiųjų šalių piliečių padėtis visos grąžinimo procedūros metu ir kaip jie vykdo prievolę grįžti, kad būtų užkirstas kelias slapstymuisi ir antriniam judėjimui, ir sustiprinti pagalbą bendradarbiaujantiems trečiųjų šalių piliečiams, kurie sutinka išvykti savanoriškai. Taip pat reikia užbaigti pasistūmėjusias derybas dėl naujos redakcijos Grąžinimo direktyvos³⁸: 2019 m. birželio 7 d. Taryba patvirtino dalinį bendrą požiūrį. 2014–2019 m. kadencijos Europos Parlamentas dėl šio dokumento pozicijos nepriėmė. Kol ši nauja redakcija bus patvirtinta, valstybės narės jau gali siekti geresnių grąžinimo ir readmisijos veiklos rezultatų laikydamosi 2017 m. Komisijos pateikto atnaujinto veiksmų grąžinimo srityje plano³⁹.

Be to, valstybės narės turėtų naudoti visomis readmisijos ir kitomis turimomis priemonėmis. Komisija toliau padės valstybėms narėms ***įgyvendinti susitarimus dėl grąžinimo*** ir tęs derybas dėl tolesnių priemonių srityse, kuriose veikia ES lygmeniu procesui suteikia pridėtinės vertės.

Tiek derybos dėl readmisijos priemonių, tiek jų įgyvendinimas priklauso nuo to, kiek tvirtai ir nuosekliai ES ir jos valstybės narės parodo, kad tikisi atitinkamos trečiosios šalies bendradarbiavimo. Tai gali reikšti ***spustelėjimą platesnio pobūdžio politikos priemonėmis***. Šiuo klausimu viena svarbi pagalbinė priemonė bus 2020 m. vasario mėn. įsigaliojęs persvarstytas ES vizų kodeksas. Jis leidžia ES priimti ribojamąsias vizų priemones trečiosioms šalims, kurios nepakankamai bendradarbiauja readmisijos srityje. Taip pat reikėtų ieškoti papildomų paskatų ir poveikio priemonių kitose politikos srityse, atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį.

³⁴ Bendras į Vakarų Balkanų šalis grąžinamų asmenų skaičius sumažėjo, nors apskritai grąžinamų asmenų procentinė dalis yra labai gera. Grąžinamų, išskyrus į Vakarų Balkanų valstybes, asmenų procentinė dalis išaugo nuo 29 proc. 2017 m. iki 32 proc. 2018 m.

³⁵ Vidutinė valstybių narių grąžinamų asmenų procentinė dalis labai skiriasi. Šis skirtumas nebūtinai atspindi grąžinimo sistemų veiksmingumą, bet gali būti susijęs ir su skirtingais duomenų rinkimo ir tvarkymo metodais. Mišrų migracijos srautą gali smarkiai paveikti ne tik vidaus veiksniai, bet ir nevienodas trečiųjų kilmės šalių tarpusavio bendradarbiavimas grąžinimo ir readmisijos srityje.

³⁶ Trečiosios šalys, kurių piliečių, įpareigotų išvykti iš šalies, skaičius buvo didžiausias (daugiau kaip 10 000 per metus), 2018 m. iš esmės buvo tos pačios: Marokas, Ukraina, Albanija, Afganistanas, Alžyras, Irakas, Pakistanas, Gvinėja, Malis, Tunisas, Indija ir Nigerija.

³⁷ Derybos su Baltarusija dėl dvidešimt ketvirtojo susitarimo baigtos, bet dokumentas dar nepasirašytas.

³⁸ COM(2018) 634 *final*.

³⁹ COM(2017) 200 *final*.

Be to, labai svarbu užtikrinti, kad *Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra* galėtų visapusiškai naudotis išplėstu įgaliojimu⁴⁰ grąžinimo srityje. Ne tik iš esmės sustiprinus agentūrą, bet ir padidinus jos grąžinimo pajėgumus (sukūrus priverstinio grąžinimo stebėtojų, lydinčiųjų asmenų ir grąžinimo specialistų rezervą) siekiant išplėsti agentūros galimybes prisidėti prie valstybių narių veiklos, ateinančiais metais ES grąžinimo politika turėtų tapti veiksmingesnė. To sieks ir naujasis Europos imigracijos ryšių palaikymo pareigūnų tinklas⁴¹.

5. SUSTIPRINTAS IŠORĖS SIENŲ VALDYMAS

Nuo 2016 m. Komisija kartu su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra ir valstybėmis narėmis toliau tęsė darbą, susijusį su Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų reglamento įgyvendinimu, siekdama *europinio integruoto sienų valdymo*, už kurį atsakomybe dalytusi agentūra ir nacionalinės valdžios institucijos. Vienas iš svarbių aspektų yra naujas agentūros veiklos baras – užtikrinti, kad Sąjungos sienų valdymo standartų būtų laikomasi prie visų išorės sienų, be kita ko, sukuriant skundų nagrinėjimo mechanizmą, kurį prižiūrėtų nepriklausomas pagrindinių teisių pareigūnas.

Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra šiuo metu ES vardu labai padeda valstybėms narėms saugoti išorės sienas. Imtasi konkrečių veiksmų: sudarytas 1 500 sienos apsaugos pareigūnų ir kitų susijusių darbuotojų *greitojo reagavimo rezervas* ir greitojo reagavimo įrangos rezervas. Pareigūnai ir įranga būtų dislokuoti prie bet kurios valstybės narės išorės sienų, jei ten susidarytų ekstremali situacija. Agentūra taip pat toliau teikė operatyvinę pagalbą valstybėms narėms palei pagrindinius migracijos maršrutus prie jūrinių ir sausumos išorės sienų, be kita ko, padėjo vykdyti grąžinimą. 2019 m. spalio mėn. viduryje iš viso buvo dislokuota beveik 1 400 sienos apsaugos pareigūnų ir kitų ekspertų, taip pat įranga⁴². Be to, nuo 2016 m. agentūra taip pat naudoja programos „Copernicus“ kosmoso stebėjimo priemones ES sienų stebėjimo reikmėms.

Be to, agentūrai pavesta atlikti metinius *pažeidžiamumo vertinimus*, siekiant įvertinti valstybių narių pajėgumą ir pasirengimą atremti grėsmes ir pasitikti iššūkius prie išorės sienų. Vertinama valstybių narių įranga, infrastruktūra, biudžeto ir finansiniai ištekliai, taip pat jų nenumatytų atvejų planai, skirti galimoms krizėms prie išorės sienų. Agentūra teikia rekomendacijas dėl valstybių narių sienų kontrolės pajėgumo. Tuo tikslu per tris metinius 2017, 2018 ir 2019 m. ciklus agentūra baigė tokius visų valstybių narių vertinimus ir rekomendavo konkrečias priemones dėl iš viso 131 atveju nustatytų trūkumų, dėl kurių atitinkamos valstybės narės, siekdamos sumažinti šį pažeidžiamumą, turi imtis atitinkamų veiksmų, pavyzdžiui, didinti atitinkamus pajėgumus arba koreguoti žmogiškųjų išteklių ir įrangos paskirstymą ir naudojimą. Agentūra atidžiai stebi, kaip įgyvendinamos šios rekomendacijos.

Kitas svarbus 2016 m. reglamento aspektas – tai sudaryti sąlygas tvarkyti rizikos analizės tikslais agentūros surinktus *asmens duomenis* ir perduoti juos ES agentūroms ir valstybėms narėms⁴³. Galiausiai Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra taip pat teikia paramą trečiosioms šalims ir padeda nukreipti trečiųjų šalių piliečius, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, kartu užtikrindama ES vidaus saugumą.

⁴⁰ Įgaliojimas leidžia agentūrai remti valstybes nares visais grąžinimo proceso etapais, be kita ko, nustatant, kurie trečiųjų šalių piliečiai neturi teisės pasilikti, iš trečiųjų šalių gaunant galiojančius kelionės dokumentus ir padedant savanoriškai išvykti ir reintegrotis kilmės šalyje.

⁴¹ Reglamentas (ES) 2019/1240, kuris įsigaliojo 2019 m. rugpjūčio 24 d. Juo sukurtas ES lygmens koordinavimo mechanizmas. Tam pasitelkiama Valdančioji taryba ir naudojama keitimosi informacija platforma. Reglamente taip pat numatyta galimybė bendrus veiksmus ir gebėjimų stiprinimo veiklą finansuoti iš ES fondų.

⁴² Jūrų patruliniai laivai, 18 pakrantės patrulinių laivų, 5 orlaiviai; 4 sraigtasparniai, 103 patruliniai automobiliai, 14 mobiliųjų biurų ir kita apšvietimo įranga.

⁴³ Galutiniuose rizikos analizės produktuose asmens duomenys yra anonimizuoti.

Komisija vedė derybas dėl *susitarimų dėl statuso* su penkiomis Vakarų Balkanų šalimis, kad jų teritorijoje būtų galima dislokuoti vykdomuosius įgaliojimus turinčių pareigūnų. 2019 m. gegužės 1 d. įsigaliojo susitarimas su Albanija, o Albanijos ir Graikijos pasienyje skubiai dislokuotos sienos apsaugos pareigūnų grupės. Spalio 7 d. pasirašytas susitarimas su Juodkalnija, ir jam dabar reikalingas Europos Parlamento pritarimas. Buvo parafuoti kiti susitarimai su Šiaurės Makedonija (2018 m. liepos mėn.), Serbija (2018 m. rugsėjo mėn.) ir Bosnija ir Hercegovina (2019 m. sausio mėn.): laukiama jų pasirašymo.

2019 m. kovo mėn. Europos Parlamentas ir Taryba susitarė dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų *sustiprinimo ir visapusiško aprūpinimo*. Laukiama naujojo reglamento įsigaliojimo 2019 m. gruodžio pradžioje. Pagrindiniai nauji operatyviniai elementai – sudaryti nuolatinės **10 000 vykdomuosius įgaliojimus turinčių darbuotojų** pajėgas ir formuoti agentūros nuosavą įrangos bazę. Naujas teisės aktas taip pat svarbus ir aplinkybėmis, kai agentūrai prašant valstybių narių komandiruoti ekspertus į svarbias operacijas, visą laiką sunku sulaukti pakankamai paramos, pavyzdžiui, Graikijos, Ispanijos ir Bulgarijos pasienyje. Kadangi valstybės narės vis neduoda pakankamų įsipareigojimų, priimančiosioms valstybėms narėms tenka persikirstyti savo žmogiškuosius išteklius ir techninę įrangą, o už tai moka agentūra. Taip galima laikinai užkaišioti esamas spragas, tačiau tai neatitinka bendros visų valstybių narių kompetentingų institucijų ir agentūros atsakomybės už veiksmingą išorės sienų apsaugą.

Agentūra taip pat turės daugiau įgaliojimų vykdyti *migrantų grąžinimą* ir glaudžiau bendradarbiaus su ES nepriklausančiomis šalimis, o ne tik su artimiausiomis kaimynėmis. Sustiprinus agentūros pajėgumus, ji turės pakankamai galimybių reaguoti į bendras problemas, su kuriomis susiduria Europa, valdydama migraciją bei savo išorės sienas.

Priėmus informacinių sistemų sąveikumo ir pagrindinių naujų informacinių sistemų taisyklės⁴⁴, aktyviau diegiamos kai kurios *patobulintos sienų kontrolės* priemonės. Tai padės nustatyti daugybinės tapatybės asmenis ir kovoti su tapatybės klastojimu, nes bus pašalintos informacijos spragos ir sutvarkytos silpnosios vietos. Komisija padeda valstybėms narėms atlikti įgyvendinimą siekdama, kad ES saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinių sistemų sąveikumas būtų visapusiškai užtikrintas iki 2020 m. pabaigos. Siekiant pašalinti informacijos spragas ir užtikrinti tinkamiausią šių esminių priemonių panaudojimą ir taip sukurti veiksmingą sistemą, labai svarbu, kad Europos Parlamentas ir Taryba greitai priimtų visus susijusius teisės aktus. Tai pasakytina ir apie vykstančias derybas dėl Vizų informacinės sistemos peržiūros, EURODAC ir susijusių Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos pakeitimų.

6. TEISINĖ SISTEMA, PERKĖLIMAS Į ES, VIZOS IR TEISĖTI KELIAI

2015 m. krizė aiškiausiai parodė, kad reikia *reformuoti bendrą Europos prieglobsčio sistemą*, visų pirma – rasti geresnį būdą, kaip masinio antplūdžio atveju geriau paskirstyti atsakomybę už prašymus suteikti pabėgėlio statusą, pateiktus valstybei narei, į kurią atvykstama pirmiausia. Diskutuojuojant dėl Dublino reformos, kuri buvo pasiūlyta 2016 m. kartu su kitais šešiais pasiūlymais⁴⁵ dėl prieglobsčio teisės aktų pakeitimo, svarstyti įvairūs būdai,

⁴⁴ Reglamentas (ES) 2019/817 (2019 5 20) ir Reglamentas (ES) 2019/818 (2019 5 20). Pagrindinės naujos sistemos – tai ES atvykimo ir išvykimo sistema ir Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema (ETIAS). Taip pat labai svarbios Šengeno informacinės sistemos stiprinimo priemonės ir trečiųjų šalių piliečių įtraukimas į Europos nuosprendžių registrų informacinę sistemą.

⁴⁵ Siūloma peržiūrėti: 1) Dublino reglamentą, kuriame apibrėžiama už prieglobsčio prašytoją atsakinga valstybė narė, 2) EURODAC reglamentą, kuriuo išplečiami įgaliojimai, susiję su prieglobsčio prašytojų pirštų atspaudų duomenų baze, 3) Reglamentą dėl prieglobsčio agentūros, teikiančios operatyvinę pagalbą valstybėms narėms, 4) Prieglobsčio procedūrų reglamentą, kuriuo pakeičiama dabartinė direktyva ir supaprastinamos taisyklės, 5) Priskyrimo reglamentą, kuriuo nustatomi pabėgėlio statuso suteikimo kriterijai, 6) Priėmimo sąlygų direktyvą, kuria užtikrinami būtiniausi prieglobsčio prašytojų priėmimo standartai, ir 7)

kaip valstybės narės galėtų prireikus parodyti solidarumą. Padaryta reali pažanga siekiant preliminarus susitarimo dėl penkių iš septynių pasiūlymų. Tačiau dauguma valstybių narių primygtinai reikalavo kompleksiško požiūrio, taigi reikia rasti būdą išspręsti svarbiausius Dublino reglamento ir Prieglobsčio procedūrų reglamento klausimus. Europos Parlamentas priėmė visus įgaliojimus.

Perkėlimas į ES pabėgėliams yra saugi ir teisėta neteisėtų ir pavojingų kelionių alternatyva ir Europos solidarumo su ES nepriklausančiomis šalimis, kuriose yra daug nuo karo ar persekiojimo bėgančių asmenų, įrodymas. Kol bus priimta siūloma Sąjungos lygmens perkėlimo į ES sistema, taikomos laikinos schemos. Nuo 2015 m. į ES perkelta beveik 63 000 pabėgėlių. Pagal ES vykdomą perkėlimo į ES programą 20 valstybių narių įsipareigojo priimti daugiau kaip 50 000 asmenų, kuriems to labiausiai reikia. Iki 2019 m. spalio 7 d. į ES perkelta 39 000 asmenų (78 proc. viso įsipareigoto skaičiaus). Valstybės narės turi išlaikyti tempą ir užtikrinti, kad iki schemos galiojimo pabaigos šių metų gale būtų įvykdyti likę įsipareigojimai. Valstybės narės atsiliepė į Komisijos raginimą 2020 m. tęsti perkėlimą į ES ir jau prisiėmė 2020 m. įsipareigojimus dėl maždaug 30 000 asmenų. Tai patvirtina, kad valstybės narės toliau laikosi nuostatos, kad perkėlimas į ES yra saugus ir teisėtas kelias į ES.

Trys šalys, iš kurių į Europą perkeliama daugiausiai asmenų, tebėra Turkija, Libanas ir Jordanija; taip pat daug pastangų dedama centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršruto šalyse, visų pirma Egipte, Nigeryje, Libijoje ir Čade. Ypatingu prioritetu laikytinas perkėlimas į ES taikant skubaus tranzito mechanizmus Nigeryje ir Ruandoje.

Baigta 2018 m. kovo mėn. Komisijos pradėta Šengeno vizų taisyklių reforma: iš naujo peržiūrėjus *Vizų kodeksą*, palengvėjo vizų išdavimo *bona fide* keliautojams arba trumpalaikiam buvimui procesas, kartu stiprinant saugumo standartus ir mažinant neteisėtą migraciją. Tai bus papildyta sparčiu Europos Parlamento ir Tarybos susitarimu dėl Komisijos pasiūlymo atnaujinti Vizų informacinę sistemą⁴⁶.

Teisėtos migracijos politika ir priemonės, ypač tos, kuriomis siekiama pritraukti talentingų žmonių iš ES nepriklausančių šalių, pastaraisiais metais iš esmės pasikeitė. Tai turėjo realų poveikį: pavyzdžiui, 2016 m. pakeitus imigracijos taisykles studentams, mokslininkams, stažuotojams ir savanoriams, studijuoti į ES atvykstančių trečiųjų šalių piliečių, skaičius išaugo nuo 200 000 (2011 m.) iki 320 000 (2018 m.)⁴⁷. Deja, derybos dėl siūlomos reformos, kuria siekiama padidinti ES mėlynosios kortelės patrauklumą ir ES konkurencingumą, įstrigo. Be to, atlikus išsamų vertinimą (tinkamumo patikrą)⁴⁸ visos ES lygmeniu įvertinta teisėtos migracijos sistema. Rezultatais bus dabar pasinaudota svarstant tolesnius veiksmus.

Be to, konkreti pažanga šioje srityje užtikrinta plėtojant **bandomuosius teisėtos migracijos projektus**, kuriuos, talkinant Komisijai, valstybės narės parengė kartu su svarbiausiomis kilmės ir tranzito šalimis partnerėmis. Jų tikslas – tenkinti ES darbo rinkos poreikius pasinaudojant trečiųjų šalių piliečių įgyjamais naujais įgūdžiais. Šiuo metu įgyvendinami penki ES finansuojami bandomieji teisėtos migracijos projektai. Jais siekiama įgyvendinti apykaitinio ir ilgalaikio judumo programas jauniems absolventams ir darbuotojams iš pasirinktų šalių partnerių: Egipto, Maroko, Nigerijos ir Tuniso. Be naudos, kurią šie bandomieji projektai gali duoti tiesiogiai trečiosioms šalims ir patiems migrantams, jie taip pat gali toliau skatinti šalis partneres prisidėti prie veiksmingo migracijos valdymo. Todėl

Perkėlimo į ES pagrindų reglamentą (tai nauja priemonė, kuria nustatomas teisėtas atvykimo būdas asmenims, kuriems reikia apsaugos).

⁴⁶ Bus patobulinta duomenų bazė, kurioje pateikiama informacija apie prašymus išduoti vizą ir sprendimus – vizos prašantys asmenys bus tikrinami veiksmingiau, o geriau dalijantis informacija bus pašalintos informacijos spragos. Derybos dėl Vizų informacinės sistemos jau yra įsibėgėjusios, ir netrukus prasidės trišaliai dialogai.

⁴⁷ Pirmieji valstybių narių leidimai dėl studijų išduoti pagal ankstesnę Studijų direktyvą ir dabartinę Studentų ir mokslo darbuotojų direktyvą, taigi nedalyvaujant Danijai, Airijai ir Jungtinei Karalystei.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/fitness-check_en.

Komisija vis ragina valstybes nares toliau plėtoti bandomuosius projektus plečiant geografinę aprėptį už Šiaurės Afrikos ribų, kuriai iki šiol skirta daugiausia dėmesio.

Komisija smarkiai padidino paramą valstybėms narėms ir visiems atitinkamiems **integracija** suinteresuotiems subjektams: teikė finansavimą, koordinavo politiką ir skatino dalytis patirtimi ir praktinėmis žiniomis. 2016 m. pradėjus įgyvendinti Integracijos veiksmų planą imtasi nemažai veiksmų įvairiose srityse siekiant teikti švietimo paslaugas, integruoti į darbo rinką, palengvinti galimybes naudotis pagrindinėmis paslaugomis ir skatinti įsitraukimą. Integracijos į darbo rinką srityje Komisija sukūrė trečiųjų šalių piliečių gebėjimų profiliavimo priemonę⁴⁹ ir glaudžiai bendradarbiavo su socialiniais ir ekonominiais partneriais, siekdama įgyvendinti **Europos partnerystę integracijos srityje**, kad pabėgėliai būtų geriau integruojami į darbo rinką⁵⁰: daugelyje valstybių narių pradėta vykdyti keletas veiksmų ir iniciatyvų, be kita ko, su privačiuoju sektoriumi įgyvendinant iniciatyvą „Darbdaviai už integraciją“⁵¹.

Komisija taip pat padidino paramą **vietos ir regionų valdžios institucijoms**, kurios aktyviausiai prisideda prie migrantų integracijos į mūsų bendruomenes. Neseniai pradėjo veikti aštuoni dideli integracijos darbams skirti miestų ir regionų tinklai. Komisija taip pat prisijungė prie Regionų komiteto iniciatyvos „Miestai ir regionai integruoja migrantus“ – Europos miestų merų ir regionų vadovų platformos, kurioje galima keistis informacija apie teigiamus pavyzdžius. Ji taip pat padidino paramą valstybėms narėms per Europos integracijos tinklą – pradėjo tris savitarpio pagalbos projektus, siekdama paskatinti valstybes nares teikti savitarpio paramą, kai kuriama nauja integracijos politika arba programa.

7. IŠVADA

Šioje ataskaitoje apžvelgtos nuolatinės ES pastangos spręsti migracijos klausimus nuo krizės pradžios 2015 m. ES ne tik sugebėjo valdyti srautus, sumažinti atvykstančių asmenų skaičių ir gelbėti gyvybes: laikydamosi kompleksiško požiūrio ji sukūrė naujų priemonių ir įrodė, kad yra pasirengusi rodydama solidarumą ir prisiimdama atsakomybę tuo pat metu teikti praktinę paramą vietoje. ES toliau teikia apsaugą migrantams ir pabėgėliams, padeda didžiausią spaudimą patiriančioms valstybėms narėms, kuria tvirtą išorės sieną ir rūpestingai dirba su partneriais visame pasaulyje. Dėl šio darbo ES migracijos politikos pamatai tapo daug tvirtesni nei 2015 m., kai prasidėjo krizė.

Reaguodama į migracijos iššūkį, ES sukūrė nepamainomą pridėtinę vertę. **Operatyvinė parama**, kurią valstybėms narėms suteikė visų pirma Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra, Europos prieglobsčio paramos biuras ir Europolas, yra integrali sienų saugumo ir grąžinimo, migracijos ir prieglobsčio valdymo, taip pat kovos su neteisėtu migrantų gabenimu dalis. Tai pasitikėjimą stiprinanti regima solidarumo forma, jungianti Europos ir nacionalines pastangas. Todėl labai svarbu, kad valstybės narės pasirūpintų, kad darbui agentūrose netrūktų ekspertų.

Finansavimas buvo viena iš pagrindinių ne tik ES politikos, bet ir ES solidarumo užtikrinimo priemonių. Tai atsispindi ir Komisijos pasiūlymuose dėl kitos daugiametės finansinės programos. Siūloma beveik patrigubinti migracijos ir sienų valdymo ES viduje finansavimą ir sukurti naują bendrą išorės finansavimo priemonę, per kurią būtų skiriama dešimtadalio migracijos reikmėms numatytų lėšų. Ši priemonė taip pat turėtų lankstų rezervą, kurį būtų

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>.

⁵⁰ 2017 m. gruodžio mėn. Komisija su socialiniais ir ekonominiais partneriais pasirašė dokumentą dėl partnerystės, kuria siekdama glaudžiai bendradarbiauti siekiant skatinti pabėgėlių integraciją į darbo rinką. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/legal-migration/integration/docs/20171220_european_partnership_for_integration_en.pdf.

⁵¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/integration-pact_en.

galima panaudoti naujoms reikmėms. Ir toliau labai reikės pakankamo ES finansavimo, kad būtų galima patenkinti neatidėliotinus humanitarinius poreikius ir ilgainiui sukurti tvirtą migracijos infrastruktūrą. ES pereinant iš vieno daugiamečio finansavimo laikotarpio į kitą, taip pat bus labai svarbu užtikrinti tęstinumą vietoje, kad iki šiol padaryta pažanga (be kita ko, labai svarbių patikos fondų programų pažanga) nebūtų pragaišinta. Todėl labai svarbu 2020 m. papildyti ES pagalbos Afrikai patikos fondą.

Tačiau tuo pat metu jūroje vis dar žūva žmonės, ir *ad hoc* sprendimai akivaizdžiai nėra ilgalaikiai. Papildomo migracijos spaudimo rizika išlieka tiek dėl trumpalaikio nestabilumo, tiek dėl ilgalaikių tendencijų, tokių kaip demografija ir klimato kaita. Išlieka adekvačių teisėtų atvykimo būdų ir integracijos iššūkis. Asmenų, kuriems nereikia apsaugos, grąžinimas, readmisija ir reintegracija taip pat reikalauja daugiau darbo. Todėl kaip niekad svarbu baigti kurti tvirtą ilgalaikę ES sistemą, kad būtų galima geriau valdyti visus migracijos aspektus. Tam reikia tęsti vykdymus su operatyvine ir finansine parama susijusius darbus, užbaigti ir įgyvendinti teisės aktų sistemą ir stiprinti partnerystę su trečiosiomis šalimis. Tolesni veiksmai, visų pirma susiję su teisėkūros reforma, turi būti grindžiami didesniu visų solidarumu ir nusiteikimu siekti kompromiso.

Nors labai svarbu, kad pritariant kritinę masę sudarančioms valstybėms narėms būtų įgyvendinama ***laikina išlaipinimo tvarka***, taip pat reikia sparčiau dirbti, kad atsirastų visapusiška ilgalaikė ES migracijos ir prieglobsčio ***teisinė sistema***. Nors padaryta tam tikra pažanga, visapusiška bendros Europos prieglobsčio sistemos reforma dar nebaigta. Siekiant užtikrinti, kad į būsimus poreikius ES galėtų reaguoti tokiu būdu, kuris užtikrintų veiksmingumą ir atspindėtų mūsų vertybes, reikės bendro požiūrio, kaip sukurti teisingą ir tvirtą prieglobsčio sistemą.

Tapdama vis aktualesne ES piliečiams, migracija kyla aukštyn ir ES santykių su mūsų partneriais prioritetų sąrašė. Reikia į tai visapusiškai atsižvelgti stiprinant ***partnerystę su trečiosiomis šalimis***, kad migracijos klausimas taptų neatsiejama ilgalaikių santykių dalimi, galinčia apimti tokias sritis kaip teisėta migracija, readmisija ir kova su neteisėtu žmonių gabenimu.

Be to, Europos Sąjungai ir ES ekonomikai būtina sklandžiai veikianti ***Šengeno*** sistema. Turime toliau stiprinti šią sistemą ir didinti pasitikėjimą ja, kad vėl galėtume gyventi Šengeno erdvėje be vidaus sienų.

Pastaruosius ketverius metus įgyvendinant politiką paaiškėjo, kad ES pajėgi reaguoti į nenumatytas aplinkybes, rasti bendrus sprendimus ir dirbant kartu pasiekti realių rezultatų. Ne visi darbai baigti. Nėra pagrindo sustoti: padėtis lieka trapi, kaip rodo pastaruoju metu išaukęs atvykusiųjų per rytinę Viduržemio jūros regiono dalį skaičius ir Sirijos šiaurės rytuose atsinaujinę ginkluoti susirėmimai, keliantys pavojų, kad viso regiono stabilumas bus dar labiau pažeistas. Tačiau jau pakloti pamatai, kad galėtume sukurti tvirtą ir veiksmingą Europos migracijos ir prieglobsčio sistemą, paisydami solidarumo ir atsakomybės principų ir užtikrindami rezultatus.